

מתורתו של צדיק אביך יעקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, בביאור פשט מצוות התורה וענייני עבודת השי"ת שגלקטו מכל ספריו הק'

פרשת כי תבא ה'תשפ"ב

וכן אמר דוד המלך עליו השלום (תהלים כו, ג) 'אם תחנה עלי מחנה לא יקרא לבי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח', דהתורה ומעשים טובים הם המכניעים ומתלישים פח הסטרא אחרא וכל חילותיה. והנה כשהאדם אינו הולך בדרך טוב, המצוות שעושה באותו זמן נוטלת אותם הסטרא אחרא והם חיותה, וכשהחזר ושב בתשובה כראוי חוזר לו כל מה שנטלה ממנו:

מצוות המועילות להכניע את יצר הרע

וזהו שאמר **כי תבא מלחמה על איביך**, הוא יצר הרע, שאין אויב יותר ממנו. ותדע באיזה כלי זין תקנה נלחם עמו, הם הרמזים במלת **תבא**, ראשי תבות תפלין ציצית אור, 'אור' רמז לאות ברית ולאות שבת. עוד, **תבא** ראשי תבות תפלה צדקה אור, 'אור' היא התורה הנקראת 'תורה אור' (משלי ו כג). עוד, **תבא** ראשי תבות תענית צדקה אור, על דרך צום קול ממון. אם יש בדרך המצוות האלה על תקונם תוכל לעשות מלחמה עם יצר הרע, ועל ידי זה נהנה ה' אלקיך בדרך, ימסרנו הקדוש ברוך הוא בדרך ויהיה כבוש תחת ידך. ולא זו בלבד, אלא אף מה שישבה ממך מעקרא המצוות שעשית בעודך לא טוב ונטלה אותם הסטרא אחרא, עכשו הכל ישוב לך, וזהו **ושבית שביו**, דהיינו, מה ששבה ממך תחזר אתה ותקחנה ממנו:

(פיתוחי חותם פרשת כי תבא)

עצה להתגבר על היצר הרע

ואלה המשפטים אשר תשים לפניך (שמות כא א). אפשר לרמז המשפטים גימטריא 'גוף נשמה', לרמז דכשיצר הרע יתגבר על האדם ומבקש להעבירו על דעת קונו, ובזה מאבד גופו ונשמתו, יזכר האדם דינים ונעשים של אותו עולם, ובזה יכנעו גופו ונפשו. וזהו אשר תשים לפניך, לפני גוף ונשמה הנרמזים בתבת המשפטים. והנה ראשי תבות כל הפסוק אותיות 'לתאור', לרמז, מי שנתגבר עליו תאות היצר, יזכר המשפטים, הם הדינים של אותו עולם:

(פיתוחי חותם פרשת משפטים)

חסד הבורא בבדיאת האדם

בראשית ברא אלקים וגו' (בראשית א א). בראשית כן רמזו יקדמו. צריך שיגיע האדם שהקדוש ברוך הוא קדמון לכל קדומים, והוא שברא הכל בין מקדם בין מאחר, וכמו שכתוב כאן **בראשית ברא אלקים** שמשמע בפשיטות דהוא קדמון לכל והאציל וברא ויצר ועשה הכל. ובזה יתבונן האדם וידע ויבין כמה מעלות טובות למקום על בדיאת האדם שבראו כי אם נדבה ולא לצרף ולא בהכרח, ומיום בדיאתו הוא גומל אתו חסדים וטובות, דכיון שהאדם לא היה ובראו הקדוש ברוך הוא וגדלו ונתן לו דעת להבחין בין טוב לרע, מה ישלם האדם להקדוש ברוך הוא

רק בעזרת הקב"ה יכול לנצח את יצר הרע

וענית ואמרת לפני ה' אלקיך ארמי אבד אבי וירד מצרימה ויגר שם במתי מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב. וירעו אתנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבדה קשה (דברים כו ה-ו). וצריך אתה לתן הודאה להקדוש ברוך הוא על שעזרך עד שנגצחת ליצר הרע, שהנצחון תלוי בידו יתברך, כמו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים לו לב-לג) 'צופה רשע לצדיק, שהוא יצר הרע הרודף אחר הצדיק ומבקש להמיתו', ה' לא יעזבנו בידו. וזהו שאמר וענית ואמרת לפני ה' אלקיך ארמי אבד אבי, ארמי הוא יצר הרע שהוא רמאי, אבד אבי, דהיינו בקש להאבד את אבי, פתרגומו. ואבי האמור כאן הוא יצר הטוב שהוא כאב לאדם, שמונה לו דרך טובה וישרה, ותבת אבי נמי גימטריא י"ג, רמז ליצר הטוב שאינו בא לאדם כי אם עד שלש עשרה שנים. וזהו אבד אבי, לפי שיצר הרע הוא עז פנים ותקף מיצר הטוב, וכמו שקרא שלמה המלך עליו השלום ליצר הטוב (קהלת ד יג) 'ילד מסכן וחסד יצר הרע מלך זקן וכסיל, ובתקפו של יצר הרע ועוזת פנים שלו בקש לאבד את יצר הטוב. וירד מצרימה. דהיינו, שאין יצר הרע מתגבר על האדם ביותר עד שלש עשרה שנים שבא יצר הטוב, ובאותה שעה בא יצר הרע בחילותיו ומצר על האדם במצרים רבים, בהרהורים ומחשבות רק רע כל היום. וזהו וירד מצרימה, דהיינו, מצר על האדם בצרות רבות ומחשבות והרהורים רעים:

יצר הרע מפתה בתחילה מעט ולבסוף שולט באדם

ומתחלתו ויגר שם במתי מעט, שמתחלה בא יצר הרע בפתוי מעט, כמו שכתוב בזהר הקדוש (ח"ג רסז:) 'יבא הלך לאיש העשיר וגו' (שמואל ב יב ד), וכשיראה שהאדם שומע לו הולך ומתגבר, עד שנעשה בעל הבית. וזהו ויגר שם במתי מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב, וכיון שנתגבר, באותה שעה וירעו אתנו המצרים ויענונו, הם יצר הרע וחילותיו שפלים נקראים מצרים, שמצרים ומרעים לנו. ויתנו עלינו עבדה קשה, דהיינו שהכבידו עלם עד שנטמענו בהמא שלהם:

(פיתוחי חותם פרשת כי תבא)

הכל תלוי בזכות מעשיו הטובים

כי תבא מלחמה על איביך, ונתנו ה' אלקיך בידך, ושבית שביו (דברים כא י). יש לדקדק, הוה לה למימר 'כי תלחם עם אויביך'. ועוד, מה שאמר ושבית שביו, הוה לה למימר 'שבית אותי'. ואפשר לרמז, דכל עשית המלחמה של בני ישראל, בין עם אויביהם שהם אמות העולם, בין עם יצר הרע שאין אויב גדול ממנו, הכל תלוי בזכות גדולה של מעשים טובים, וזהו הצרי הגדול המועיל במלחמה, וכמו שנתאמר (ויקרא כו ג) 'אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו, מה כתיב תמן (פסוקים ז-ח), 'וירדפתם את איביכם ונפלו לפניכם לחרב, וירדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדפו'.

בכל הטובות שהקדימהו. וכמו שאמרו רבותינו ז"ל 'המקדם לא ישג', וכמו שנאמר (איוב מא ג) 'מי הקדימני ואשלם'. וזה המחשבה ישים בעל התשובה בין עיניו תמיד ולא יוסיף לחטא:

(נגזי המלך, תיקון התשובה אות סה)

רעיוניך אל הוי"ה:

(נגזי המלך, תיקון התשובה אות לה)

השגחת הבורא בעולם על כל פרט

בראשית ברא אלקים וגו' (בראשית א א). **בראשית** כאן רמזו 'ידע'. צריך שיידע האדם שהקדוש ברוך הוא יודע מעשה בני אדם ומחשבותם בכלל ובפרט, אחת מהנה לא נעדרה. וזה נודע ממה שהקדוש ברוך הוא ברא העולמות ואור וחשך, ומשגיח בעולם לתת לכל אחד ואחד מה שצריך לו, וכיון שהוא הבורא והמשגיח, איך יתכן שהאדם יעשה שום דבר והקדוש ברוך הוא אינו יודע בו חלילה:

וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (תנחומא נשא ה) על פסוק (ירמיה כג כד) 'אם יסתור איש במסתרים ואני לא אראנו וגו', משל למלך שבנה עיר ועשה בה חדרים ומחבואות וחדרי חדרים ונתנה לעבדיו, לימים מרדו עליו, וכיון שידעו שהמלך יבוא לפרע מהם הלכו ונתחבאו בחדרי חדרים ומחבואות חשבו שהמלך לא ידע החדרים והמחבואות, אמר המלך שוטים שבעולם, וכי לא אני שעשיתי החדרים והמחבואות ובהם אתם נסתרים ממני. כך אמר הקדוש ברוך הוא, 'אם יסתור איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה' הלוא את השמים ואת הארץ אני מלא', וכיון שהכל הוא בראו ומשגיח בו ומצוי בו איך יתכן שיעשה אדם מעשה או יחשב מחשבה והוא חס ושלום אינו יודע בו:

וכבר אמר התנא במסכת אבות (פ"ד מ"ב) שהקדוש ברוך הוא הוא העד הוא הדין הוא בעל דין. וכן אנו רואים בכל עת ובכל זמן, שהקדוש ברוך הוא מעניש ונותן שכר בעולם הזה, ואם אין הקדוש ברוך הוא יודע מחשבות בני אדם ומעשיהם חס ושלום איך מעניש ונותן שכר בעולם הזה כאשר עינינו רואות מעשים בכל יום. וכל זה מפרש כאן **בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ** ואור וחשך ומים, וכיון שהוא ברא הכל ומשגיח בכל, וידע מה בחשוכא ונהודא עמה שריא, בודאי יודע מחשבות בני אדם ומכיר בכל פרט ופרט. ובעל תשובה צריך להסיר מחשבות רעות מלבו ומכל שכן מעשים רעים, וידע שהקדוש ברוך הוא יודע מחשבות בני אדם, ובהו יבוש מלפניו:

(נגזי המלך, תיקון התשובה אות סו)

ישים האדם בטחונו אך זרק בידו יתברך

בראשית ברא אלקים וגו' (בראשית א א). ועוד יתבונן האדם כי כל מה שיחשב האדם בעסקי העולם ובמשאו ובמתנו לא יועיל כלום, כי הכל תלוי בידו יתברך, כמו שכתוב בתורה (שם ח יח) 'וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל, ותרגום אונקלוס 'ארי הוא דיהב לך עצה למקני נכסין'. וכן אמרו רבותינו ז"ל (מ"ק כח.), בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא מלתא. אם כן, כיון שפרנסת האדם תלויה בידו יתברך, מה יועילו מחשבותיו, מה שגזר ה' עליו יגיע לו. וכיון שיחשב האדם דבר זה תמיד דהכל תלוי בידו יתברך, לא יבוא להרבות מחשבות בעניני העולם ועסקיו, וממילא אתיא רוחא, דבשעת התפלה ימצא מחשבתו טהורה ופנויה לעבודת ה' דוקא:

וזה הוא פנות שלמה המלך עליו השלום (משלי טו ג) 'אל אל ה' מעשיך ויכנו מחשבתך', פרוש כל מעשיך שאתה רוצה לעשות בעניני העולם ובעסקי תלה אותם ביד ה', ודע כי הוא העקר מה שיעשה ה' הוא שיהיה, עליו אין להוסיף וממנו אין לגרע, ואז ייכנו מחשבתך, שבזה תמצא מחשבותך פנויות בשעת תפלה:

והנה כשמישים האדם בטחונו בו יתברך, וידע כי הוא המשגיח בו ומפרנסו, גם הקדוש ברוך הוא מרחם עליו ומזמין לו פרנסתו, שנאמר (תהלים נה כג) 'השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך', פרוש, כשתשליך על ה' יהבך ובו תבטח כי הוא הן אותך, אז 'והוא יכלכלך'. אם כן, כיון שהכל תלוי בידו יתברך, ומחשבות אדם לא יועילו ולא יצילו בזה, למה לו ולצרה הזאת להרבות מחשבות ולהוסיף דאגות, ובפרט בשעת תפלה. לכן בעל תשובה צריך להזהר ביותר לטהר מחשבותיו בשעת תפלה, ובא הרמז על נכון **בראשית הרומז לתשובה כאמור**, אתה בעל תשובה בשעת תפלה שים

חידה שבועית: מה מרמז רבינו למי הכוונה בפסוק (תהלים לו, לב) מופה דשע לצדיק

ומבקש להמיתו? (נא לכתוב תשובה קצרה ומתומצתת!).

פתרונות יש לשלוח עד יום שלישי הקרוב, כמו כן נא לציין כתובת מדויקת וטלפון

למייל: p0774702681@gmail.com או לפקס 0774702681, יש לציין בראש הדף 'עבור אביר יעקב'

שם הזוכה בסידור לשחרית
מתיבתא בהוצאת עוז והדר:

פרשת בחקותי:

ה' אברהם יצחק ליברמן מירושלים.

התשובה צריכה להיות מתוך ספרי מוזן האביר יעקב' זי"ע (או מתוך עלון זה) בין שולחי התשובות תיערך הגרלה על סידור לשחרית מתיבתא בהוצאת "עוז והדר".

